

EL CAMP A MENORCA: AGRICULTURA, TURISME

El 3 de desembre, després de ves a saber quants anys, es va jubilar el nostre company del *grup de remugants Joan Bustamante Pascual*, ell mateix convertit en una institució que es confon amb *Sa Granja*, de manera que ja no se sap què va primer. Aquest article va dedicat a ell, com a reflexió del que sempre anem parlant: agricultura, turisme, etc.

No crec que s'hagi de mesclar l'agricultura, en sentit ampli, amb el turisme rural com a sostenidor de la mateixa. L'agricultura no és paisatge, fa paisatge, però no és el paisatge que molts entenen per tal. Molt sovint és diu que el turisme rural salvarà els llocs o explotacions agropecuàries. No s'han de confondre els conceptes, una cosa és el turisme rural, com es va idear en un principi, i l'altre és el turisme en espais rurals. L'experiència, ens demostra que qui ha fet turisme rural, em refereixo a tenir, a temporades, turistes a casa seva – a cal pagès, compartint menjar i conversa – ha deixat l'agricultura com a activitat principal en favor del turisme; ha fet obres, han condicionat estances, i, al final, s'han reconvertit en hostatges. Quedi clar que no qüestiono els pagesos que així han actuat, com tampoc qüestiono aquells que d'un lloc o d'una masia han fet un espai verd, amb hotel, sauna, i contemplació. Si es fan les coses sobre la llei no hi ha res a dir i si s'han de qüestionar és a un altre espai.

En el cas de Menorca, on ja hi ha un espai declarat "reserva de la biosfera", en el meu entendre, abans de discutir si turisme rural o no, s'hauria de dimensionar o acotar el camp menorquí com a una *reserva activa i dinàmica de producció agrícola i ramadera*, capaç de possibilitar, en cas de crisi – aïllament, guerra, etc. – cosa que molts ni contemplem, suficient producció per als seus habitants. Pensar en un cas extrem d'aïllament, permetria una dimensió de mínims que, a la vegada, podria evitar l'actual sobreproducció ramadera i l'agricultura intensiva, amb la conseqüent contaminació d'aqüífers que comporten, i, també, garantir el subministrament de productes fets a l'illa, evitant la pèrdua de qualitats organolèptiques ocasionades pel transport. Tot açò convivint amb el subministrament peninsular, atesa la necessitat de la població turística, i els intercanvis de mercaderies propis de cada moment.

L'agricultura és una activitat productiva, que com qualsevol altre ha de fer-se amb les limitacions que imposa l'entorn – terra, clima, geografia, població, etc. – L'agricultura, tot seguint una definició clàssica (JM de Soroa, 1968), és l'art – ofici dic jo –, de conrear la terra, i el seu objecte és el de realitzar totes les activitats necessàries per al bon cultiu de les plantes útils a l'home i als animals de que se serveix. A partir d'aquí, n'hi ha que ho fan bé i d'altres malament. Però agricultura és la transformació de la terra a mans de l'home. L'agricultura, segons aquesta definició, que tenim per bona, no és ecològica ni, tampoc, és el contrari. Hi ha suficients criteris i teoria científica per fer les coses bé, sense arribar al extrem, vergonyós exemple, de que les capes freàtiques estiguin contaminades i la població hagi de beure aigua comprada a les botigues, no per desig sinó per necessitat. Moltes causes té aquesta contaminació, i possiblement no sigui l'activitat agropecuària la principal, però la que prové de la males pràctiques de la ramaderia i de l'agricultura no té excusa ni atenuants. No s'ha de ser ecologista per no contaminar, només s'ha de ser bon pagès o bon agrònom o bon empresari.

Parlar del futur des de la imaginació és una pràctica que tots, d'una manera o altre, hem fet i fem. El problema esdevé quan es dona crèdit a la imaginació i es prenen determinacions que requereixen reflexió, polèmica i, al final, consens. Si algú imagina un futur pletòric, o més modestament un futur en el que l'agricultura subsisteixi com a activitat productiva, a partir d'introduir turisme rural als llocs, és que o bé on jo parlo d'agricultura aquell parla de paisatge, i on jo veig una casa còmode per al pagès i la seva família, aquell veu un casat arquitectònicament ben plantat. Conservar les cases per a l'agricultura és adequar-les com a llars del segle XXI en una àrea social i econòmica desenvolupada. Conservar les cases com a patrimoni cultural no és una funció exclusiva de l'agricultura. Em dona la impressió de que quan es defensa el turisme rural com a una via de desenvolupament agrari sovint s'està en registre de

propietari, ni tan sols en el de *senyor de lloc*. Hem de deixar de banda pensar que l'agricultura és naturalesa, mes tost es fa a la naturalesa.

S'han destruït molts entorns a la vorera de la mar, i retòricament s'ha fet discutint de turisme de qualitat. Ara li toca al camp, on sembla que s'han de fer espais per al turisme de qualitat. No hi ha turisme de qualitat, hi ha turistes cultes i educats, i d'altres que no ho són tant. Però sobretot, hi ha pobles que són més cultes i educats que altres, i reben, curiosament, turistes, també, educats i cultes. Es tracta de tenir uns objectius clars, ben treballats entre tots, i actuar. I ves a saber, al final a lo millor s'arriba a que la solució és el turisme.

Antoni Seguí Parpal
Grup de remugants "Ramon Trias"
www.remugants.cat